

Lubin, 10 grudnia 2020 r.

ZPPM/ 148 / XII / 2020

Ministerstwo Zdrowia
ul. Miodowa 15
00-952 Warszawa

Stanowisko Związku Pracodawców Polska Miedź w sprawie projektu rozporządzenia Ministra Zdrowia zmieniającego rozporządzenie w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (nr w wykazie prac legislacyjnych MZ 1059)

Związek Pracodawców Polska Miedź jest samorządną organizacją pracodawców, niezależną w swej działalności od organów władzy i administracji państwowej, samorządowej oraz innych organizacji. Nasza organizacja zrzesza 119 pracodawców, zatrudniających ponad 38 000 pracowników. Założycielem Związku jest KGHM Polska Miedź S.A., a naszymi członkami są również podmioty prywatne, w szczególności z sektora małych i średnich przedsiębiorstw, jak również firmy samorządowe niezwiązane kapitałowo z Grupą KGHM. Od blisko 25 lat Związek monitoruje i opiniuje projekty aktów prawnych istotnych dla gospodarki, chroniąc prawa i reprezentując interesy pracodawców i przedsiębiorców.

Związek Pracodawców Polska Miedź pozytywnie ocenia fakt, iż przygotowane przez Ministra Zdrowia zmiany zawarte w projekcie rozporządzenia Ministra Zdrowia zmieniającego rozporządzenie w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy, mają na celu wdrożenie do prawodawstwa polskiego postanowień dyrektywy 2019/130 Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/130 z dnia 16 stycznia 2019 r. zmieniającą dyrektywę 2004/37/WE w sprawie ochrony pracowników przed zagrożeniem dotyczącym narażenia na działanie czynników rakotwórczych lub mutagenów podczas pracy oraz wprowadzenie zawartych tam rozwiązań do polskiego porządku prawnego jak również zapewnienie sprawnego funkcjonowania regulacji przewidzianych w ww. dyrektywie.

W dniu 12 listopada 2020 rozpoczęły się konsultacje publiczne projektu rozporządzenia Ministra Zdrowia zmieniającego rozporządzenie w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy. W projekcie ww. rozporządzenia zmiany wymienione niżej dotyczą pracodawców zrzeszonych w Związku Pracodawców Polska Miedź

Zwracamy się z prośbą o wzięcie pod uwagę zaprezentowanych w niniejszej opinii wniosków, uwag oraz zaprezentowanej argumentacji przy tworzeniu ostatecznego kształtu projektu aktu prawnego. Jesteśmy otwarci na dyskusję merytoryczną dotyczącą modyfikacji projektowanych zapisów na dalszym etapie prac legislacyjnych

Od dnia 22 lutego br. obowiązuje Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 24 stycznia 2020 r. (Dz.U. z 2020, poz. 197), które zmieniło rozporządzenie w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy. Planowany projekt rozporządzenia jest kolejną zmianą wymagań prawnych w tym obszarze, planowaną do wprowadzenia w ciągu 12 miesięcy.

W rozporządzeniu z lutego br. dodano dwa nowe procesy technologiczne, w których dochodzi do uwalniania substancji o działaniu rakotwórczym lub mutagennym. Jeden z nich dotyczy pracodawców zrzeszonych w naszej organizacji. Były to prace związane z:

- narażeniem na pyły drewna – tu zmiana zaszła w związku z badaniami Międzynarodowej Agencji Badań nad Rakiem, która uznała, że pyły drewna niezależnie od twardości należą do grupy 1 i są substancjami rakotwórczymi. Od teraz najwyższe dopuszczalne stężenie (NDS) dotyczy wszystkich pyłów drewna, a nie tylko pyłów drewna twardego. (Nie dotyczy naszych podmiotów członkowskich).
- **z narażeniem na krzemionkę krystaliczną – frakcję respirabilną powstającą w trakcie pracy – ta zmiana dotyczy bezpośrednio pracodawców zrzeszonych w Związku Pracodawców Polska Miedź.**

W opiniowanym aktualnie projekcie w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 24 lipca 2012 r., Wykaz czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym, w części II „Procesy technologiczne, w których dochodzi do uwalniania substancji chemicznych, ich mieszanin lub czynników o działaniu rakotwórczym lub mutagennym”, **wprowadzono kolejne dwa procesy, które występują w procesach technologicznych naszych podmiotów członkowskich:**

- ✓ Praca wiążąca się z narażeniem przez skórę na działanie olejów mineralnych użytych wcześniej w silnikach spalinowych wewnętrznego spalania w celu smarowania i schładzania części ruchomych silnika.
- ✓ **Praca związana z narażeniem na spaliny emitowane z silników Diesla”. Proces szczególnie dla Nas istotny.**

Jednocześnie w związku z rozszerzeniem procesów technologicznych, w których dochodzi do uwalniania substancji chemicznych, ich mieszanin lub czynników o działaniu rakotwórczym lub mutagennym o prace związane z narażeniem przez skórę na działanie olejów mineralnych użytych wcześniej w silnikach spalinowych wewnętrznego spalania w celu smarowania i schładzania części ruchomych silnika oraz prace związane z narażeniem na spaliny emitowane z silników Diesla przedsiębiorcy będą zobligowani m.in. do wykonywania częstszych badań i pomiarów tych czynników, jeżeli występują one na stanowiskach pracy.

Wobec powyższego chcielibyśmy również zwrócić uwagę na fakt, że aktualnie trwają także konsultacje w sprawie projektu rozporządzenia Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii (MRPiT) z dnia 17.11.2020 r., zmieniającego rozporządzenie w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy, w związku z implementacją do prawa polskiego postanowień dyrektywy 2019/130.

Zmiany, jakie wprowadza dyrektywa 2019/130, a w ślad za nią rozporządzenie MRPiT w tej sprawie implementujące jej postanowienia do prawa polskiego, **są bardzo niekorzystne dla pracodawców zrzeszonych w Związku Pracodawców Polska Miedź:**

- wprowadzany jest nowy normatyw dla spalin z silników Diesla z wartością NDS – 0,05 mg/m³, mierzony jako węgiel elementarny.

W tej chwili Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy (CIOP) pracuje nad zaadoptowaniem metody pomiarowej stosowanej do oznaczania węgla elementarnego w pyłe w powietrzu atmosferycznym.

Obecnie dla spalin silników Diesla obowiązuje w Polsce, określona w rozporządzeniu NDSiN, wartość dopuszczalna ustalona dla frakcji respirabilnej pyłów wynosząca $0,5 \text{ mg/m}^3$. Należy wspomnieć, że zgodnie ze stanowiskiem wielokrotnie prezentowanym przez CIOP „prawidłowa ocena narażenia zawodowego na substancje chemiczne wchodzące w skład spalin silników Diesla jest bardzo trudna, przede wszystkim ze względu na możliwość występowania kilkuset substancji chemicznych, zarówno we frakcji gazowej spalin, jak i zaadsorbowanych na cząstkach stałych, zmienność składu tych mieszanin oraz brak jednoznacznego poglądu na temat składników odpowiedzialnych za choroby nowotworowe u ludzi”.

Nowy normatyw dla spalin silników Diesla mierzony jako węgiel elementarny był rozpatrywany w 2019 r. na posiedzeniu Komisji, po czym Komisja skierowała do ministra właściwego do spraw pracy wnioski o ustalenie nowego normatywu w rozporządzeniu NDSiN. Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy (CIOP) planował, że metoda pomiarowa dla spalin emitowanych z silników Diesla – mierzonych jako węgiel elementarny zostanie opublikowana w IV numerze z 2020 r. kwartalnika „Podstawy i Metody Oceny Środowiska Pracy”. Do chwili obecnej – 01.12.2020 r. – **nie opublikowano metody pomiarowej dla spalin emitowanych z silników Diesla** – mierzonych jako węgiel elementarny.

Zmiany wprowadzane w obu projektach:

- ✓ projekt rozporządzenia Ministra Zdrowia zmieniającego rozporządzenie w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy - nr w wykazie prac legislacyjnych MZ 1059
- ✓ projekt rozporządzenia Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii z dnia 17.11.2020 r., zmieniający rozporządzenie w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (rozporządzenie NDSiN) - nr w wykazie prac MRPiT – 57

będą miały duży wpływ na funkcjonowanie polskich przedsiębiorców (szczególnie z branż przemysłowych), w szczególności na konkurencyjność firm.

Podkreślamy, że zdrowie i bezpieczeństwo naszych pracowników jest najwyższą wartością, niemniej jednak mamy szereg znaczących uwag związanych z procesem wprowadzania nowego normatywu do obiegu prawnego w Polsce.

W polskim przemyśle wydobywczym (górnictwo miedzi) wykorzystujemy ponad 1200 maszyn wyposażonych w tego typu silniki. W celu dostosowania się do nowych wymogów od dłuższego czasu prowadzimy kosztowne prace, które ukierunkowane są na zapewnienie bezpiecznych warunków pracy naszym pracownikom, pracującym w narażeniu na spaliny silników Diesla. Aktualnie w maszynach pracujących w oddziałach górniczych KGHM wprowadzane są silniki pracujące według norm Stage IV i V, dzięki czemu spodziewamy się, że uzyskamy znaczące ograniczenie emisji spalin silników Diesla. Nie wiemy jednak, czy będzie to ograniczenie wystarczające dla spełnienia nowych wymagań w zakresie NDS.

W tym miejscu warto nadmienić, że wartość jednej maszyny to średnio około 1 mln USD. Łatwo można policzyć koszt wymiany wszystkich maszyn, gdyby się okazało, że nie uzyskamy satysfakcjonujących wyników badań i wystąpi taka konieczność. Należy też podkreślić, że taka

operacja gdyby miała mieć miejsce nie tylko powinna być rozłożona w czasie ale także firma oczekiwałaby wsparcia w zakresie dostosowywania się do zaostrzanych normatywów w formie ułatwień do finansowania prac badawczo-rozwojowych oraz ponoszonych nakładów na działania mające na celu dostosowanie wykorzystywanych przez nią technologii do nowych wymagań.

W związku z zaostrzaniem się wymogów dotyczących zagrożeń w środowisku pracy, w którym występują maszyny z silnikami Diesla podejmujemy działania ukierunkowane na:

- a) rozwój rozwiązań technicznych stosowanych do ograniczenia emisji substancji toksycznych w spalinach silników Diesla, wykorzystywanych w podziemnych wyrobiskach górniczych,
- b) wspomaganie działań w zakresie budowy układów filtrujących kabiny operatorów maszyn i/ lub hermetyzujących te stanowiska pracy,
- c) tworzenie nowych rozwiązań w zakresie środków ochrony indywidualnej dla pracowników narażonych na spaliny silników Diesla, w tym ograniczających narażenie na tlenki azotu,
- d) opracowanie nowych niskoemisyjnych rozwiązań technologicznych w zakresie eksploatacji złóż rud miedzi i robót tunelowych,
- e) holistyczne podejście do monitoringu stanu zdrowia pracowników pracujących w niebezpiecznym środowisku pracy, profilaktyki zdrowotnej i rehabilitacji,
- f) wypracowanie metod monitoringu zmęczenia pracowników zatrudnionych w trudnym środowisku pracy oraz zarządzania zmęczeniem.

Powyższe działania, jeśli zostałyby zrealizowane, wpływałyby pozytywnie na całą branżę górnictwa (szczególnie na górnictwo podziemne i tunelowe) oraz wszystkie wykorzystujące maszyny wyposażone w silniki Diesla.

Reasumując w odniesieniu do spalin silników Diesla:

1. W chwili obecnej, z uwagi na brak metody badawczej do pomiaru węgla elementarnego w spalinach emitowanych z silników diesla, nie można określić jednoznacznie, jak kosztowne będzie dostosowanie się górnictwa do tych wymogów i czy w ogóle będzie możliwe.
2. Jak wskazuje Centralny Instytut Ochrony Pracy w swoich publikacjach, prawidłowa ocena narażenia zawodowego na substancje chemiczne wchodzące w skład spalin silników Diesla jest bardzo trudna, przede wszystkim ze względu na możliwość występowania kilkuset substancji chemicznych, zarówno we frakcji gazowej spalin, jak i zaadsorbowanych na cząstkach stałych oraz zmienność składu tych mieszanin. Ocena ta może być dodatkowo utrudniona w warunkach kopalń podziemnych tj. skomplikowanych warunków środowiska pracy w kopalniach (np. gazy i pyły współwystępujące). Naszym zdaniem wprowadzanie takich normatywów dla kopalń podziemnych, powinno być poprzedzone badaniami w warunkach dołowych (pod ziemią) i być może opracowaniem dedykowanej metody badawczej dla takiego środowiska.
3. Pomimo dużych nakładów na modernizację parku maszynowego, przewidujemy, że konieczność dostosowania się do wartości NDS na poziomie $0,05 \text{ mg/m}^3$ mierzonej jako węgiel elementarny, będzie bardzo kosztowna dla polskiego górnictwa rud miedzi oraz górnictwa tunelowego i w konsekwencji będzie rzutowała na jego konkurencyjność.

Chcielibyśmy podkreślić, że zmiany związane z wprowadzeniem postanowień dyrektywy 2019/130 w rozporządzeniach Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Rozwoju, Pracy i Technologii są bardzo niekorzystne dla podmiotów zrzeszonych w Naszej organizacji.

Zdrowie i bezpieczeństwo pracy naszych pracowników to kluczowe i najwyższe priorytety pracodawców zrzeszonych w Związku Pracodawców Polska Miedź. Niemniej jednak zakres zmian oraz sposób w jaki są wprowadzane naraża polskie firmy na bardzo duże, trudne do oszacowania koszty.

Beata Staszków
Prezes Zarządu Związku Pracodawców Polska Miedź

Stanowisko przygotowane na podstawie ekspertyz i opinii pochodzących od podmiotów członkowskich Związku Pracodawców Polska Miedź.